Viite: HE 88/2021 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain 9 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 8 §:n muuttamisesta

Palkkaturva on lailla järjestetty menettely, jossa valtio turvaa työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksamisen työnantajan konkurssin tai muun maksukyvyttömyyden varalta. Työntekijällä on oikeus saada työsuhteesta johtuvat saatavansa maksetuiksi valtion varoista palkkaturvana, jos työnantaja ei maksukyvyttömyytensä vuoksi pysty niitä maksamaan.

Palkkaturvana maksettavasta enimmäismäärästä säädetään palkkaturvalain 9 §:ssä. Esityksessä ehdotetaan, että palkkaturvalain 9 §:n työntekijäkohtaista palkkaturvan enimmäismäärää samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella nostettaisiin 15 200 eurosta 19 000 euroon.

Palkkaturvalain (866/1998) perusteella työntekijälle maksettavan palkkaturvan enimmäismäärä on pysynyt ennallaan vuodesta 1999 lähtien. Ainoa muutos palkkaturvan määrälliseen kattavuuteen on työaikapankkisaatavia koskeva säännös vuodelta 2007, jonka mukaan palkkaturvan enimmäismäärän lisäksi palkkaturvana maksetaan työaikapankkisaatavia enintään määrä, joka vastaa työntekijän kuuden kuukauden palkkaa.

Palkkaturvan enimmäismäärää on suunniteltu tarkasteltavaksi palkkaturvan kokonaisuudistuksen yhteydessä. Koronaepidemian myötä yritysten maksuvaikeudet ovat kasvaneet ja palkkaturvasta haettavien saatavien määrät odotettavasti nousevat. Ottaen huomioon yleisen palkkatason kehittymisen, on oletettavaa, että yhä useammassa tapauksessa palkkaturvan enimmäismäärä täyttyy. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on saattaa palkkaturvan enimmäismäärä vastaamaan paremmin työntekijöiden nykyistä palkkatasoa.

Merimiesten palkkaturvalaissa säädetään palkkaturvan enimmäismäärästä vain vahingonkorvausten ja hyvitysten osalta.

Esityksessä ehdotetaan, että merimiesten palkkaturvalain 8 §:n työntekijäkohtaista vahingonkorvausten ja hyvitysten enimmäismäärää nostettaisiin vastaavasti 15 200 eurosta 19 000 euroon.

Esityksen keskeiset vaikutukset

Valtio laskuttaa vuosittain jälkikäteen Työllisyysrahastolta maksetun palkkaturvan ja työnantajilta takaisin perityn pääoman välisen erotuksen. Siten palkkaturva rahoitetaan viime kädessä Työllisyysrahaston varoin valtion vastatessa lähinnä palkkaturvan toimeenpanoon liittyvistä kustannuksista. Enimmäismäärän korotus ei vaikuttaisi valtion menojen määrään.

Ehdotuksessa esitetty palkkaturvan enimmäismäärän korotus 15 200 eurosta 19 000 euroon lisäisi Työllisyysrahaston menojen määrää arviolta 1,56 miljoonaa euroa vuodessa. On kuitenkin huomioitava, että arvio Työllisyysrahaston menojen kasvusta perustuu vuosina 2018 – 2019 maksetun palkkaturvan määrään. Palkkaturva-asioiden määrän kasvaessa myös Työllisyysrahaston menot kasvavat. Palkkaturvakustannusten määrä riippuu voimakkaasti suhdanteista.

Esityksessä ehdotetulla merimiesten palkkaturvalakia koskevalla vahingonkorvausten ja hyvitysten enimmäismäärän muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta palkkaturvamenojen kasvuun kuin yksittäistapauksessa.

Ehdotusten voimaantulo ja siirtymäsäännös

Lait on ehdotettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Esityksessä ehdotetun palkkaturvalakia koskevan siirtymäsäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin saataviin, joiden palkkaturvalain 5 §:n mukainen määräaika päättyisi 1.7.2021 tai sen jälkeen. Palkkaturvalain 5 §:n mukaan saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta tai hyvitystä, jolla ei ole erityistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tai vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitun sopimuksen tekemisestä.

Käytännössä ehdotettu siirtymäsäännös tarkoittaisi sitä, että lakia sovellettaisiin 1.4.2021 tai sen jälkeen erääntyneisiin saataviin tai saataviin, jotka perustuvat tuomioon, joka on tullut lainvoimaiseksi 1.4.2021 tai sen jälkeen.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan jos edellä mainittuja saatavia olisi ehditty ratkaista palkkaturvapäätöksellä ennen lain voimaantuloa ja maksetun tai haetun palkkaturvan määrä olisi enimmäismäärän johdosta rajoitettu 15 200 euroon, voitaisiin tässä laissa säädettyyn enimmäismäärän perustuvaa saatavaa kuitenkin hakea palkkaturvana uudella hakemuksella palkkaturvalain 5 §:n estämättä viimeistään 31.8.2021.

Käytännössä tämä koskisi tilanteita, joissa 1.4.2021 tai sen jälkeen erääntyneitä saatavia koskeva palkkaturvapäätös olisi ehditty antaa

ennen tämän lain voimaantuloa ja palkkaturvan määrä olisi enimmäismäärän johdosta rajoitettu 15 200 euroon. Työntekijä/konkurssipesä voisi hakea uudella hakemuksella saatavia uuteen enimmäismäärään (19 000 euroa) perustuen palkkaturvalain 5 §:n mukaisen määräajan estämättä 31.8.2021 mennessä.

Vastaavanlaista siirtymäsäännöstä on ehdotettu myös merimiesten palkkaturvalain osalta.

Katariina Tirri
Erityisasiantuntija